

Nr 367.

Av herr **von Friesen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 200, med förslag till lag angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, m. m.*

Det avsnitt av ifrågavarande proposition, som behandlar importen av tobaksvaror, utmynnar i förslag om ny lag angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror. Synnerligen vägande synpunkter ha anförts mot en dylik anordning. Redan av principiella skäl måste det beklagas att man här ånyo beträder en väg som inskränker de fria näringsrättigheterna genom statliga ingripanden. När det göres gällande att ett nödläge inträtt för tobaksimportörerna, ha inga fullgoda bevis anförts för riktigheten av ett sådant påstående. Kooperativa förbundets uttalande — för att citera ett av de avstyrkande remissyttrandena — att den hittills vunna erfarenheten visar att den ordning som rått mellan monopoltillverkningen och importen varit till landets bästa, må i detta sammanhang anföras. Svenska tobaksmonopolets egen avvisande inställning i själva principfrågan bör väl också tillmätas särskild betydelse. Antalet av de tillstyrkande remissinstanserna är visserligen större än antalet avstyrkande. Statskontorets, Kooperativa förbundets och tobaksmonopolets uttalanden böra dock tillmätas en alldeles särskild vikt, och deras synpunkter borde ha ingivit departementschefen allvarliga betänkligheter och mer än väl uppvägt de enbart med avseende å kvantiteten starkare tillstyrkande yttrandena. Att en näringsgren enbart av den anledningen, att den arbetar under trycket av vissa svårigheter och att framtidsutsikterna synas mörka (Svenska tobaksengrossisternas förening), skulle erhålla ett väl tilltaget statsunderstöd kan icke anses rimligt. Det kan icke bestridas att ett genomförande av förslaget skulle ha prejudicerande betydelse. Ett av staten i allt större utsträckning stöttat näringsliv är ett föga tilltalande framtidsperspektiv. Ett fritt näringsliv har visat sig bäst kunna tillgodose allmännyttan, och det faktum att vissa näringsgrenar. arbeta med svårigheter utgör intet bärkraftigt skäl för statsreglerande åtgärder. Även statsfinansiella skäl tala emot så betydande anvisningar av statsmedel, som det här är fråga om.

Därest frågan om detaljhandeln med tobaksvaror föranleder statsmakterna att tillgripa åtgärder — något som jag i detta sammanhang icke vill yttra mig om — finnas, enligt min mening, inga bärande skäl för monopolisering av importen. En viss grupp av affärer, som bedriva såväl import som även detaljhandel — de s. k. detaljistimportörerna — ha dock i för-

slaget medgivits viss fri importrätt, dock med begränsade vinstmöjligheter. Ehuru man av principiella skäl med tillfredsställelse hälsar finansministerns förslag om bibehållande av detaljstimporten, äro de restriktioner, som åläggas denna, alltför betydande. Fri kalkylrätt bör utan tvivel medgivas detaljstimportörerna, och det kan knappast anses tillfredsställande ur affärsmässig synpunkt, att försäljningsvinsten å importerad vara skall sammanfalla med återförsäljningsrabatten å monopolets tillverkningar. Finansministerns invändning, att dessa detaljstimportörer kunna förledas övergå till samtidig engroshandel, är i och för sig beaktansvärd, men ett dylikt förfarande kan med lätthet förbjudas. Risken för detaljstimportören att mista sina rättigheter om han gör sig skyldig till andrahandsförsäljning är så stor, att det avhåller honom från försöket. Någon mera invecklad och kostsam övervakningsapparat behöver icke införas. Vad rabatterna å monopolets varor beträffar böra också garantier givas mot en sänkning av dessa. I händelse av väntat prisfall efter kriget bör även en höjning av rabatten övervägas. Även bör beaktas, att vid omlicensering och nedsättning av priset å en vara bör detaljstimportören återfå den efter det högre priset erlagda skatten.

Invändningarna mot det föreliggande förslaget om statlig reglering av importen äro så betydande, att jag tillåter mig föreslå riksdagen

att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 200 i vad denna avser statlig reglering av importen av tobaksvaror;

att — därest detta yrkande ej bifalles — vidtaga sådan ändring av förslaget, att detaljstimportörerna medgivas fri kalkylation å egen import samt rätt att vid omlicensering och nedsättning av priset å en vara återfå den efter det högre priset erlagda skatten.

Stockholm den 5 maj 1943.

Bertil von Friesen.